

บทคัดย่อ

โครงการกระบวนการพัฒนาศักยภาพ อสม.ในการทำงานส่งเสริมสุขภาพชุมชน ต.บางนมโค อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา ระยะที่ 2 คำถามวิจัยหลัก คือ กระบวนการพัฒนาศักยภาพ อสม. ตำบลบางนมโค ในการทำงานส่งเสริมสุขภาพชุมชนเป็นอย่างไร คำถามย่อย ศักยภาพของ อสม. ด้านวิถีคิด ความรู้ และทักษะ ควรมีอะไรบ้าง จะมีกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพดังกล่าวของ อสม.ต.บางนมโคได้อย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนาศักยภาพ อสม.ตำบลบางนมโคทั้งในด้านวิถีคิด ความรู้และทักษะในการทำงานส่งเสริมสุขภาพชุมชน 2) เพื่อศึกษารูปแบบกระบวนการพัฒนาศักยภาพ อสม.ตำบลบางนมโคในการทำงานส่งเสริมสุขภาพชุมชน และ 3) เพื่อสร้างความตระหนักของชุมชน ในเรื่องสุขภาพ และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมสุขภาพในชุมชน

ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยที่สำคัญของโครงการวิจัย ได้แก่ รูปแบบกระบวนการพัฒนาศักยภาพ อสม. ตำบลบางนมโคในการทำงานส่งเสริมสุขภาพ กระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของ อสม. ที่มีจุดเน้น “การเรียนรู้ผ่านการคิดและการปฏิบัติการโดยตัว อสม.” โดยใช้ความต้องการของอสม.เป็นฐานในการกำหนดรูปแบบกระบวนการพัฒนาศักยภาพตนเอง การวางแผนงานและลงมือปฏิบัติการโดยตัวอสม.เองโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงหนุนเสริม ซึ่งมีกระบวนการที่สำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจและการปรับฐานคิดในการทำงานของอสม. 2) การรู้จักตนเองและการประเมินศักยภาพการทำงานของตนเอง และการพัฒนาการทำงานเป็นทีม 3) การทบทวนบทเรียนการทำงานที่ผ่านมาของอสม.รุ่นเก่า/รุ่นใหม่ 4) การเรียนรู้บทบาทหน้าที่และขอบเขตการทำงานของอสม.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การฝึกปฏิบัติการในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้าน ได้แก่ การจัดเวทีชุมชน การลงพื้นที่สำรวจและศึกษาชุมชน 6) การสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน

การดำเนินงานโครงการวิจัยนอกจากจะทำให้เทศบาลตำบลบางนมโคมีความรู้ในการพัฒนาศักยภาพ อสม. ในการทำงานส่งเสริมสุขภาพแล้วนั้น ยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับทีม อสม.ตำบลบางนมโค เช่น เกิดการพัฒนาความคิดและทักษะในการทำงานด้านสุขภาพกับชุมชน ทั้งในส่วนของ การมีจิตอาสาในการทำงานกับชุมชนมากขึ้น ความเข้าใจและความตระหนักถึงแนวคิดเรื่อง “สุขภาพะ” และแนวคิด “สร้างสุขภาพนำซ่อมสุขภาพ” การปรับเปลี่ยนบทบาทการทำงานของตนเองจากผู้ทำหน้าที่จัดการดูแลสุขภาพให้ชุมชนมาเป็นผู้ส่งเสริมสุขภาพในชุมชน โดยการกระตุ้นหนุนเสริมให้

คนในชุมชนมีบทบาทและความสามารถในการดูแลสุขภาพด้วยตนเองมากขึ้น เกิดการพัฒนาทักษะในการทำงานเชิงกระบวนการ ได้แก่ การชวนคิดชวนคุย การตั้งคำถาม การจับประเด็น การเขียน กระดาน การวางแผนการทำงานเป็นทีม การสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ กระบวนการวิจัยที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างทีมวิจัยกับชาวบ้านยังช่วยให้ อสม.กับชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น ชุมชนให้การยอมรับและความร่วมมือในการทำงานของอสม.มากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการจัดการสุขภาพร่วมกับ อสม. ในอนาคต